

ВЛАДА
УТОРНИКОМ
И
СУБОТОМ
УЧЕЊИШТВО И АДМИНИ-
СТРАЦИЈА Народна Бр. 1
ЦЕТИЊЕ

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

УРЕЂУЈЕ ОДБОР
УКЛОПНИ СЕ НЕ ВРАТАМ
ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА
БРОЈ 84
ПРЕПЛАТА:
МЕСЕЧНО ЛН. 8.—
ПОЈЕДИНИ БРОЈ ЛН. 1.—

ЛИСТ ЗА НАЦИОНАЛНУ ПОЛИТИКУ, КЊИЖЕВНОСТ И ПРИВРЕДУ

Економска сарадња и нови ред ствари

Привредни и економски поремећаји, кризе, оскудице, скупоће нијесу дојављивали рашно доба, него су то и феномени мирнодопских врлина. Иако ништа не може бити бољешу савршено као што се жели, тежња за бољим редом ствари усађена је у срцама људи и она покреће друштво напредују. Предражни друшвени систем, економски и социјални, није функционисао нормално. На једној страни налазила су се засилене силе друштвене стапшине, док су се на другој згнански усилевале силе друштвене динамике. И у том аспекту, садашњи велики свјетски рат води се не само ради обрачуна између великих сила него и ради остварења новог социјалног, економског, културног и политичког поретка.

Многе често шавди да социјални систем није роба за извоз, ипак се без сумње уочи да су земље и народи у великој зависности једни од других и — да би се њихови односи развијали нормално и у томе налазили користи сви — тежи се, савиш природно, за успостављање једног реда ствари уо могућности у свима државама. Код су државе базиране на истим принципима цивилизације, неогорно је да су међу њима лакши додир и боље разумијевање. Једну чињеницу треба овдје узети у вид, а то је да природна слаба и природно могућности нијесу доједноко распоредени у цијелом свијету, да како свака држава, ради повременог задовољења потреба свога становништва, тежи да их има у доволној мјери, што између држава мора на том економском плану, ако не није друго, да дође до сарадне на основу разнеке врдиности. Та сарадња је, природно, утолико тежња и обавирано плодоноснија, уколико су додичне сарађивачке земље прожете истим или сличним поведима на друштвени ред ствари и на свјетске проблеме. У економске трансакције влађу се и политичке тежње и од њихове природе зависи добрим дијелом обег и каквоста тих трансакција.

Прије овог рата видјели смо, неогорно, колико је економска сарадња бивајала европских земаља сарадња услед штао што оне, односно њихови унутрашњи порези нијесу били једнако идејно саздани. Стјелимо се велике економске кризе! Зар шу кризу нијесу, ако не изазвали, оно бар поторили, дефиници предумзјани и проведени у оно вријеме: једна од великих држава вршила је дефиници атрибуци провоза, друга провоза је своју робу испод чијеге кошпања, шј на своју штапш, само да — до наредне... Штао горе, што боље — зајачују социјалне односе у другим државама и изазове скупоће друштвених компонента; друга велика сила, стијежиште на релативно малом простору, у напону економске експанзије, бацаја је и на европске диваче своју индустријску робу испод чијеге кошпања, дакле на власташу чијење кошпања, једино да нашкоди својим европским конкурентима, како би их ослободила у своје животног простору! Свај примјер јасно показује да не само економска сарадња него и друштвени односи у државама и ван њих зависе у великој од једнакости или неједнакости принципа на којима су државе базиране.

Садашња борба, вомаштра на кроз идеју државу, води се за једну цивилизацију која би обуздавала по могућешу чоо свјетш.

Раздрузани односи у привреди, политички, уошће друштво, коју сада у већини земаља постоје, показују да су потажена углавном ова начела: начело државе — ауторитеша, властш, реда — и начело слободе. Зотш длабљелости државе наставља је длабљити и самовоља, а оне су слободошине њених правих атрибута. У конститурама које се одржавају на мушном обзоруј данашњег може се, са идејним доирањем и сагледањем, на зрешу један ход догађаја који обећава да ће се стварањш ред ствари базиран на складу државног принципа и принципа слободе: да држава буде чувар реда, правде и мира, покреташ зрава акција и регулатор друштвених односа; да се слобода, ван обласности да буде угушена од властш, никако не претворш у неред, ширању и самовољу.

Јуридикчки извор закона

за организацију продукције рада и радничке заштите у италијанском корпоративном систему

Ув закон од 1. априла 1926 године, о којем је било говора у прошлом чланку о корпоративизму (у „Гласу Црногораца“ бр. 54), имамо „Карту рада“ (La Carta del lavoro), коју је велико Фашистичко вијеће одобродовало 21. априла 1927 године. Овај основни документ организације рада заштите и заштите радничких интереса не претставља један њн закона. Напротив, нема уопште никакве јуридикчке моћи. То је правилик, односно извор принципа које је додичне законодавац претварао у законе, да регулише уопште сву продукцију нације и јуридикчки положај послодавца и радника према држави и према себи самима, не изгубивши на вида и духовно васпитање радничке гласе. Њој је посветиена свака пажица са стране државе и у санитетском погледу, јер није могуће, као у прошлости, јер није могуће, као у прошлости, да се раднички елементи искористишавали док их служи здравље, а кад оболе да их се пренести својој неугодној судбини. То је период кад човек има највише потребе помоћи, јер није способан да зарађује. Италијански корпоративни систем предвиђа је бесплатну санитетску његу колико кад куће толико у свим постојећим болницама, сазиданију на специјалних санаторија и опоравилишта по алпским и другим климатским предјелима Италије, гдје сваки радник има право на бесплатно лијечење, његу и опоравак. Ув то је законски предвиђена радника и пенаја, да у старости, кад га силе вждава, не буде присиљен да од другог зависи, пошто је читав свој живот провео на раду.

Основ такве организације предвиђен је у „Карти рада“, јер од структурних дјелатности свих грана привреде и индустрије зависи и најпрелек вајединице, коју претставља и утјеповље „Држава“. А да се што више подигне продукција и по квалитету, рад на по квантитету треба осигурати том стваралачком апарату зграду тврду снагу. Овај пак треба пружити ошешај сигурности, обезбјеђења и стадне вараде, да би се могла без брига и без финансијских потешкоћа посветити у цијелости својме радничком задатку.

Б.

БОРБЕ У РУСКИМ СТЕПАМА

Осовинске трупе, савлађујући бољшевички отпор, напредују на разним секторима фронта

Источни фронт

на свим дјеловима фронта Ђемци одбијају сваки совјетски напад и постојано напредују

У кавкаској асни морали су бољшевички и поред свог оторченог отпора да се повуку. Ђемачко напредовање наставља се методички такође и на сектору Новоросијска, гдје бољшевички, уз помоћ флоте, очајнички покушавају да зауставе њемачко надирање. Док се знатне Тиношенковљевог трупе сада боре у стаљинградској зони, освојиле су њемачке јуришне трупе нове блокове аграра претворених у утврде. Жестоке борбе воде се такође и по степима око главног града Волге. Степа не даје могућност склоништа. Нема ни једнога дрвета, ни једнога бубна и нити једне хрипке камења ива које би се могло склонити. О читавим или колимама нема уопште говора. Има нешто траве коју изгледа као да ра те искључиво зато да би се салила са бољшевичким униформима. Али када су они откривени, не могу да изврше својој судбини. Та борба захтијева челичне живице. Стаљинградска зона није прикладна да за употребу борних кола.

Но ипак се борба наставља, кидајући Стаљинград, лагано али постојано, могућност даљег отпора.

Подморинички рат и успјеси одважних подморница Осовине и Јапана

У Северном Леденом Мору потонуло је торпедовани британски контраторпедер, који је пратио нападнућу конвоја за Русију. Носивост му је била од 2.400 тона, развијао је брзину од 37 чворова на сат, а био је наоружан са 8 топова од 120 мм, 12 противавионских топова и четири бацача торпеда.

Коментике сјевероамеричког министарства рата јавља да се контраторпедер „Јервис“ послје ваздушних напада претрпљених у ширини Гвалданарна може сматрати изгубљеним. Тај контраторпедер је нападнут 25. о. м., док је половио из Тулагуја у једну јуничку базу ради извршења поправака.

Истиче се осим тога да је у скорашићим акцијама око Соломоновских Острва потопљен један сјевероамерички транспортни брод. Спасена је половина посаде. Контраторпедер „Јервис“ претстављао је врло модерну јединицу, будући да је ступио у службу 1938 године. Носивост му је износила 1.500 тона. Био је наоружан са 4 тона од 127, 4 од 40 милиметара, 8 митраљера и 16 бацача торпеда од 533 мм. Брзина му је износила 37 чворова, а посада 172 морнара.

Један британски брод, торпедовани бомбардер преврнуо се на аеродрому тврђаве и упало се. Пламен се ширио на резерву бензинских бидона.

Једна осовинска подморница торпедовала је и потопила 25. о. м. у Атлантику један панамски трговачки брод.

26. ов. м. су налетили на једну мору совјетскога поријекла један шведски и један фински трговачки брод. Посаде су спашене.

Египатски фронт

Ових последњим дана на овом ратишту није било важнијих војних акција. Обојстра артиљеријска палба ометала је донекле припреме, а тако исто ивиђачка акција авиона, који су стално пратили непријатељску дјелатност. Ђемачке су формације успјешно нападале оазу Куфра, разоривши на земљи неколико авиона.

Непријатељско је ваздухопловство изгубило у борбама 8 авиона, а један други је оборила одбрана Тобрука.

За последња два дана не се вратио из акције у своју базу један авион.

Западна Европа

Ђемачки борбени авиони напали су дању бомбама великог калибра важне непријатељске објекте на јужној обали Египтеске. Код Довера оборена су 3 баража балона. Сем тога су бомбардовани војно-завачки циљеви у Британији (Јорк).

Франциска авиација је ових дана нападла луку оуо сјеверне Ђемачке, Данске и заосједнотог територија на западу. Том приликом је изгубила 16 апарата.

Кинески фронт

Јапанске снаге које напредују дуж чекашице жељезнице сукобиле су се са тридесетак непријатељских дивизија. Уништено је пет дивизија а распришено још седам. Укупно је извачено из строја 23.079 Кинеза и ухавачено 8.000 заробљеника. Сем тога је заробљено огромни плијен. Уништени су многобројни аеродроми и бачено у ваздух 1.500 утврда. Јапанске снаге које воде акције чишћења и преосталих кинеских тр па у предјелу Шансија задале су овима тешке губитке. Ухваћен је разноврсни плијен.

Египтески лист потврђује да су поморски губици британске ратне морнарице до сада већи од оних прошлога рата

У вези са англосаском поморском ситуацијом опажа се да египтески листови у последње гривеје услед најновијих потапана објављују чланке који миришу на убувну. Међу осталима пише 25. о. м. „Дејли Телеграф“ да су руске ратне потребе врло хитне природе, утолико прије што су посљедње борбе протурале огромне количине оружја и муниције, а изгубљени су многобројни индустријски центри. Забавља захтијева за помоћ на свих дјелова свијета, тврди да англосаска богатства нијесу у стању да одговоре толиким захтијевима, а сем тога не достаје материјала за транспортовање ратног материјала.

Лист „Дејли Експрес“ објавио је 27. о. м. један чланак о поморским губицима, у којему истиче да је до сада у поморском рату погинуло 10.000 енглеских морнара. Реди се већ о једном броју вишем од онога што је забележен у првом свијетском рату, и поред свих мјера примјенијених ради највеће заштите живота морепловаца.

Пропаганда шапата

Од прошлог светског рата назовано ниједна земља на свијету, сем Совјетског Савеза, није толико била наложена безочности комунистичке пропаганде и комунистичког вршања као што је то била наша земља. Њена неујереност, њена унутрашња ривотност и њен брзи пад у овом рату произишли су, можда највише, из дјелатности комуниста, који нијесу према њој, према њеној младости, према њеном осјетљивом међународном положају имали никаквих обавра, већ су на њу душмански атаковали, сарађивали са свим рушилачким елементима, чак и са онима који су били у иностраној тајној служби, само да је што прије претресиме.

Комунисти су код нас примјењивали специјалну тактику. Главни им је било завадити поједине дјелове народа, уверавајући их да су особени и да са другима немају ничега заједничког, и харагирајући ради народ против организатора послова. У свима овим работима комунисти су готово ваља покривени и маскирани иступали, тако да народ, примитиван, неук, духовно несамосталан, није могао да види откуда зло долази. Избјегавајући одговорности, они су се увјек залањали за друге, ударали или тјерали, користили храброст, глупост или тјерали, користили других. На тај начин су, својом куквањем, гавици и ватешке традиције нашега народа, традиције мушкости, отворености, искренности, и утицали да се код њега, нарочито код омладине, спусти морални ниво.

Да би се видјело каква је и у чему се састоји наша народна етика, коју су комунисти попуљивали, треба читати „Примјере чојства и јунаштва“ од Марка Миланова као и наше народне епске и лирске pjesме, тај непресуши извор љепоте, искуства и мудрости. Све оне високе одлике нашега народа, које су тако достојно нашег изражаја у нашим народним умоворинама, комунисти су покушали да обесвете, упрљају и униже. Чојства нијесу имали, а јунаштво им није јунаштво којим су се дичиле наше горе, већ насиље и тиранство куквања кад им жртва допадне шака. У својој поднемој акцији они су се најчешће служили дјелима врстама пропаганде: шапатам и лецима.

„Шапат кућу мути“ — давно су рекли наши стари. И баш зато што су хтјели да помуте нашу заједничку кућу, да је раворе и да заведу своју створавалу, комунисти су се служили шапатам више него ико други код нас, протурјајући ране лажне, безочне и фантастичке гласове, већним на штету народа и земље. Саопштавањима вјештама нијесу наизначавали поријекло, него су их најчешће пропратијале олакшаке: „чује се“, „каже се“, а кад су хтјели некога да обрुकaju, обично су сабезједнико постављали питање: „је ли истина што се чује: да је тај и тај такав и такав?“ ... Све то да се не би рекло да они измишљају, а да би тајнаштво и формално заголицали саговорника да он са своје стране допринесе даљем проношењу њихових вјести.

Али, пропаганда помоћу летака, најчешће непотписаних, наравно, била је њихово омиљено средство. У лецима нијесу ништа конструктивно штетили, већ су га ружили и рушили што боље могу, а нападе су предузимали са неке тобож опште платформе, да би се рекло како у њима учествује већина народа. На Београдском универзитету су, на пример, своје летеке лако потписивали од стране раних студенских страначких група, да би се добила импресија да у тим лецима налазе изражаја мишљења и расположења цијелокупне студентске омладине.

Због те анонимности, тајнаштвоности и безочности комунисти су, јаче него, имали успеха. Али, њихов успјех, као што се видјело из кривих догађаја у нашој земљи, била је велика изла народна несрећа. Успјех рушилаца је трагедија народа. Усто, сви

комунистички бивши сарадници, а и садашњи, научили су се да се у политичкој борби служе истим средствима: шапатам и лецима, пуниим лажи, пакленог отрова и разорних страсти. Тако у нашој покрајини, сада када је комунистичка хиџра прилично вгъчעה на, извјесни назадни елементи, под утицајем навика из дугогодишње сарадње са комунистима, шапте на све уши и растурају летеке по народу, шире лажне вјести и развијајући народно јединство у вријеме кад му је оно најотреније. Они тиме, наравно, не служе никоме друго него комунистима.

Нема сумње да сви добримјерни народни људи, сви прави народољуби, треба да се удруже и да разорним елементима у народу — комунистима и њиховим свјесним или несвјесним повољачима — стану на пут у њиховој разорној акцији и да их засагда онемогуће. П.

МУХАМЕДОВА НАУКА

Мухамед у свом приватном животу, као и у својој науци, био је, у првом реду, борац за идеју, освједоченог пропатора Истине, коју је Бог објавио чојечанству. Његова безгранична чојскољубивост дала је Исламу лијепо врлина, његов живот, ријечи и дјела, у којима се прије свега огледа једно неаизмијерно чојскољубиво, жељу за бољим животом чојевка, уопштено самим собом Божанску Објаву у диван један склад врхунског открића и људске душе. Јер Мухамед никад није хтио бити ни свјетлани чюдотворца. Он је хтио и онда, када су кроз његову личну студијалу, његовске ријечи, да буде само чојевек. Његов је врховни циљ био: бољи живот људи, који су се, прије њега, у Арабији, мало разицковали од дивљака Мухамед, изврстан карактер, филантроп до крајње мјере, био је чојевек људске ере који је људском разуму дао предност пред свим другим, који је тако чојевку дао и смислао акције и идеју међусобне хуманитетске солидарности. Од реба идеје он је чојевка створио носило идеје. Он је ојави величанствени реформатор, који је укљонио социјалне разлике међу људима, који је огласио да постоји само једна истина и да се према њој мора све једнаким начином односити. Он је створио хуманитетски идеја о слободој једнакости и братству које је Европа почела пропатирати и примати тек у доба Хуманизма и Ренесансе.

Мухамед је био сам чојевек и стога му ништа чојевчанско није било страном. Ислам нормира односе међу људима, јер је божанско дјело; то нормирање је савршено ако га чојевек примјени на све како треба. По Мухамедовом учењу, примјеном у живот, нема несклада међу људима, нема прекоћи зла над добром, нема страдања тежајем живота осим оног што долази од надљудске силе. Чојевек је створен да буде чојевек а не ред прорасуда, страсти, људи. Свако на свијету, по Мухамеду, има своје мјесто, свако има пуно једнако право на живот. По Мухамеду, нико не може имати превише од оног што му треба у животу, док неко од људи има предло. Заједница људи, која се еволуира од племена преко нације и државе, повозана је да у том погледу најодлучније интервенише. Не постоји апсолутне својине било чега, јер она долази од Бога и нама је дата само привремено. Највриједнији је онај од кога заједница има користи.

Али ово нијесу само идеје Мухамедове, то је и његов живот, и, још увече, то је поредак у Исламу, по коме је он први међу једнаким. И кад се одузме све оно што су касније у Мухамедово учењу унјели људи, који су на себи имали исламско име, али ништа заједничко са Исламом, види се да у свестраном животу његових сљедбеника крили неокирнен дух Мухамедов.

Ј. Рамусовић

ДВОГОДИШЊИЦА ТРОЈНОГ САВЕЗА

ИТАЛИЈА, ЊЕМАЧКА И ЈАПАН изражавају још једном своје чврсто убјеђење у коначни побједоносни исход овога рата

Полником двогодишњице тројног савеза, састали су се у Риму 26 овог мјесеца представници Италије, Њемачке и Јапана, да у топлој срдлавој атмосфери пријатељства и споразума, прославе историки датум склапања тројног савеза, којему су се дошнје — увијајући племените циљеве — придружиле и друге европске државе: Бугарска, Румунија, Хрватска, Мауарска и Словачка.

На свечаности је најприје прочитана посланица италијанског Министра иностраних дјела, грофа Чана, у којом се освјеруо на значење пакта уопште и на зависао и потребу новог поретка у Европи, да би се свакој народној заједници пружила могућност живота и развитака, што су до сада упорно и смишљено демо-плутократске државе на све могуће начине систематски оспоравале.

„Тројни пакт — наставља италијанска посланица — није се родио из чистог дипломатског рачуна нити из тренутне потребе, него из дубоке свјестности коју су имали и имају наши народи у јединству ствари којој су позвани да служе и о јединству удеца за који су позвани да се боре.“ — Посланица завршава:

„Данас се огорчено боримо за ове циљеве: за остварење народних аспирација, за нови свјетски поредак заснован на праведности, за онај мир са праведношћу који је увијек био високи циљ великих Шефова, који управају њихим удецима и који ће својим генијем и побједом оружја анати да осигурају Европу и свијету.“

Посланица Министра иностраних дјела Рајха фон Рибентропа такође говори о циљевима овог савеза.

„Када смо закључили пакт — наставља — ишли смо за тим циљем да извјешнемо проширење европског рата, који је већ онда био у току, да олакшамо успостављање мира и да поокрчимо пут за нови свјетски поредак заснован на праведности.“

„Али непријатељи Тројнога пакта нијесу хтјели да буде тако. Они одрицали нашим народима њихова природна права на простор и на учешће у богатству ове земљине кугле. Њихово држање угрожавало је, без икакве сумње, опстанак наших народа.“ — Па даље каже:

„У овој борби за опстанак изјавовале су силе Тројнога пакта велике побједи на коњу, мору и у ваздуху и осигурале себи тешко докупиће положење.“

И њемачка посланица завршава освртом на посљератну ситуацију, у којој ће такође Тројни пакт играти своју велику улогу:

„Али Тројни пакт, ова вредно јака коалиција, остаје такође и посљие побједоносног завршетка борбе, и сачињаваће темељ новог свјетског поретка и гаранцију за другу еру среће и мира за наше народе.“

Посланица јапанског Министра иностраних послова пројекта је истих циљева и истог вјером у побједоносни исход овога двогодног сукоба. У посланици се наставља:

„У почетку, приликом закључивања Тројнога пакта, три силе су намјеравале да ограниче бојиште у Европи и Источној Азији и да предухитре проширење рата. Англо-американски политичари, са својим бестидним зајтељима, нијесу хтјели да схвате намјеру трију сила, те су заједно са својим присталицама изававали рат против Јапана, против Њемачке и против Италије.“

Па даље закључује упозоравајући „све добронамјерне људе из цијелог свијета да у Јапану, у Њемачкој, у Италији и у земљама њихових савезника, свако зна да је коначни циљ овога рата увођење новог свјетског поретка, и ми смо према томе чврсто

ријешени да наставимо ову борбу до краја под ма којим условима“.

Послије ових важних посланица прочитане су и оне других споменутих савезничких држава, у којима се могао разабрати непоколебљив вјера у побједу и у непољубиву војну снагу сила потписница.

Сарадња јапанске ратне морнарице на Атлантику доказује, у прокс англисаским тврђама, да је Јапан апсолутни господар Тихог и Индијског Океана кад може да одвоји до својих циљевих поморских снага и да их пошље у Атлантик, гдје не постоје јапански директни интереси. То је још један доказ савршеном функциоисању Тројног савеза, као што су поједини министри иностраних дјела у својим посланицама подвукли и поткријели њиховим доказима.

Послије двије године уске сарадње Тројни је савез постао чврши, а сигурност коначне побједи даје му нову моралних снага за даљу дјелатност, на темељу својих праведних и племенитих циљева које заступа.

ОСТРАНИМО ЗАБЛУДЕ

Како се раније водила политика код нас свима је познато. Кандаиата се јављало и прсио велики број. Сви су се трудили да нађу пута и начина за постављање својих кандидација. Мишљили су да за постављање иста гласови је било имати новаца, удварања се и обигравати око онога од кога кандидација зависи, а поред овога истицати се говорима по угледу на безједнике, па макар поред осталих недовољне и моралне квалификације. У сва сваки је ва себе сакупио велики којекакви помагачи, од којих су честити људи заносили гласе. Нијесу никада водили рачуна хоће ли народ или не. Трудили су се да народ не сазна њихове праве особине, настојавајући да придобују народно поверење својим говорима које су одржавали на појединим политичким зборовима, гоубама, приликом испраћаја мртвца и т. д. Ово пишем на основу досматрања рада тих самозванних „народних гласача“, који су за кратко вриеме „заступали народних интереса“ све материјално обезбједили. Мишљили луксузно, разметали су се на сваког корачку, хтјели, а народ се у чулу питао од куда толика могућност и је ли то све на његов рачун. Раду нијесу покљали на њихову жељу, јер су од времена побједи на рад 90%, трабили у беспуће а једва 10%, ако су употребили у раду и то мало корисном за народ. Дакле све за народ а све по народу. Јадни „народњаци“ били су у великој заблуди када за свој „добронамјерни рад“ нијесу помислили на народну пословцију: Сваки дјела излазе на видјело. Све се ово потрошле у чинињенима што су се код њих до максимума развијале амбиције да заступљају народ. Те амбиције су лиферијале способности: код трговца да се фактори за странне државе управе; код радника слично, а код државног апарата корупцију. Да би те способностии дошле до изражаја било је потребно прибавити средства за постигање циља, па су се давали на посао и нагрнули на државну имовину, касу, поверљиве фондове и прикупљене прилога ради извљачења првијме да се заступла народ. Свако је радио и против државе и против народа. Резултат оваког рада и политике је, да је наша држава била једна од најкорупцијивнијих држава и њен онакв и њен био неминован, а такође је и њено чедо у Црној Гори: брагски покол, међусобно обрачунавање и проливање сопствене државне крви.

Сада цио народ види посљедичне неародне политике, која је у своје вријеме избацивала на површину људе

Борба против англоамериканске пловидбе

Поморски рат проширио се знатно ове године у вези са сјеверноамеричком интервенцијом и потребом снабдевања СССР-а, која је наметнула на Балтичком мору велику потребу у организацији конвоја и њиховог отпремања за советске арктичке луке. Битка, која се прве године ратовања ограничавала на сјеверне атлантске путеве и на који број око саме Енглеске, проширила се сада између Северног Пика, Гренландика, вода Централне Америке и западних обала Африке, узимајући облик новогског доубора између осовинских снага с једне и непријатељске трговачке морнарице с друге стране.

Британска трговачка морнарица имала је у септембру 1939 године, тј. у тренутку разбијања рата, 17,780.000 тона бродоваља, а томе треба прибројити још око 280.000 тона заробљеног непријатељског бродоваља. Када су Немци у јулу 1940 године запосјели Норвешку, Данску, Белгију и Холандију, заробили су Енглеске још 6,500.000 тона бродоваља тих земаља (ради о бродоваља који се у тренутку заробљених нису излазили у отаџбинским лукама, те били присиљени да пређу у енглеску службу).

Трговачка морнарица Сједињених Држава носила је у почетку рата 7.500.000 т тона. Доцније је Рузвелт конвоисао њемачку и италијанску бродовлаче, као и бродовље запосједнутих земаља, што се налазило у сјеверноамеричким лукама. Тим поступком обогати се флоту Сједињених Држава за 1.700.000 тона. Ако се томе још приброје јединице саграђене до краја 1941 године добије се општи број од око 10 милиона тона, који претставља јачину сјеверноамеричке трговачке морнарице у тренутку ступања Америке у рат. Међутим од септембра 1939 године до сада изгубила је сједињенска флота већ 4.940.941 тону. А, како је у истом размаку времена саграђено око 5 милиона тона, изаостаје за у септембру 1941 године Силе Тројног Пакта имале да се огледају са око 28 милиона тона непријатељског бродоваља.

То бродовље претрпило је током прва три тромјесеча 1942 године страховите губитке, које ни интензивна бродоградња у англоамериканским доковима није била у стању да надокнади, покривајући једва једну трећину

створене правине. Таква несређивра непрестано расте у вези са сталном интензификацијом подморничке акције од стране Сила Тројног Пакта. До сада су саме подморнице потопиле око 7 милиона тона англоамеричког бродоваља.

Зашто англосаке државе, и поред толиког хвалисања, нису у стању да својом производњом покрију те страшне губитке? Узрока има више. У првом реду стоји наравно недостатак сировина, као усљед губитака њихових главних извора, тако и усљед све већег недостатка транспортних средстава потребних за њихов довоз. Затим долази и стање бродоградилшница. Тако су енглеска бродоградилшница током њемачког ваздушнополова обавише у јулу 1940 године претрпала страшна оштећења која су апсолутно морала да у знатној мери смање њихову продуктивну способност. Сјеверноамеричка бродоградилшница до сада још нису била извргнута таквим нападима, али цијели њихов уређај био је прикладан једино за мирнодопски производњу, те се имају жаловити другом нину прилагођавања као ки број донекле могла одговорити ратним по-

Проблем избјеглица

Стара, на први поглед проста и површна идеја, али једна велика и несавијена питања је: „Тешко бескућникама“. Ова питања претставља грубу у животну стварност. Али као и свака друга питања, или пак још мање од других питања, она је савремена и свакога брже броја људи, која се она носило до наше. Њу садржи, али боље рећи поднесе, она који се налазе у тој ситуацији, у ситуацији бескућника.

Некада, у револуционим приликама, о тим проблемима стварала су се разна уверљавања и установе, а привремено државе, у којима је био овај успјех да се „добије“ кроз живот својим радом да обавише онај посао који се својој породици. И број оних, који је требало стварно помоћи, био је увијек релативно мали. Али данас, у овој ситуацији, то је једна велика појава, и прва тога, за њеродрасе фактори и за све нас. Једна велика и тешка проблем. Тим тежи, што је, јер, јер, ја треба како у интересу општег реда, тако и у интересу тих нових људи, што пријатељи и пријатељи у овим случајима, које је требало спадати избјеглице. А то су они наши људи, који су били насељени у другим мјестима, али територије наше породице, а који су морали из постојећег живота, напустили своје огњиште и све што су имали и укуком стекли, и вратити се овамо, одасе се једног дана, прије више година, дошли да траже бољу, или једнако, живот. Ту спадају такође и они државни службеници и јавни радници, који су били позвани или службе морале више година борити се на територији наше породице, а који су морали напустили своје место службе и вратити се овамо, свој родном крају, породице као и њихови једна по једно скромно издржавање, и постојећем животу, и постојећем, незрелом и без икакве наде на оставак.

И једна и друге судбина је иста. Једна помоћ, то је помоћ коју ми указују италијанске власти. Али та помоћ често није долазила да овим људима пружи све оно чега неваљу, а без чега се не може живети. Јер, издржавање не могу пружити рај усљед недостатка новца, а који су морали из постојећег живота, напустили своје огњиште и све што су имали и укуком стекли, и вратити се овамо, одасе се једног дана, прије више година, дошли да траже бољу, или једнако, живот. Ту спадају такође и они државни службеници и јавни радници, који су били позвани или службе морале више година борити се на територији наше породице, а који су морали напустили своје место службе и вратити се овамо, свој родном крају, породице као и њихови једна по једно скромно издржавање, и постојећем животу, и постојећем, незрелом и без икакве наде на оставак.

Појединци овај проблем не могу rijeшити, да колико били они богати и државници. Морало га, дакле, сви заједнички решавати, и то се чини у овим приликама. И тако се чини у овим приликама и стручњаци јавних радника њихово питање није тешко rijeшити. Грађански живот се код нас нормализује и ми се рећи, да је већ нормализовано. Тражи дакле да се постојећи услови првенствено један од оних, који су способни за рад и пристојећи изградити; приликом образовања националних летећих одреда у жандармерији, требало је да се првенствено узмату способности и исправна војника,

требама. Истина Рузвелт наводи астрономске бројке о садашњим редовним, у бродоградилшницама, али и сами америкашки стручњаци налазе за такве тврдње само иронијан смјех.

И док англоамерикашки управљачи несвесно се развијају идеје фантастичне пловидбе, којима је силов прилика суђено да за све више вјекова остану само на хартији, док Тројни Пакт не дримије и наставља пуном енергијом своју разорну акцију: у јануару ове године потопљено је 400.600 тона, у марту 600.000 тона, у мају 900.000, а у јуну, јулу и августу просјечно по више од 800.000 тона. Све у свему изгубили су савишени до 31 августа ове године 20.583.325 тона трговачког бродоваља.

Оваке бројке су такође, скоро би се рекло, астрономске. Или би могле у најмању руку изгледати фантастичним. Само то више нису Рузвелтово и Черчилово мишљење, него наравно сурове стварности. Изрази су још приближавања коначног слома англоамерикашке поморске моћи, изрази ударне снаге Силе Тројног Пакта, све веће и све јаче, која ће сада — по доласку јапанских јединица у Атлант — успостављању њихове непосредне сарадње са поморским снагама Силе Осовине — још у знатно већјој мери доћи до изражаја.

Британија између Сициле и Харибеде

Све до 22. јуна 1941 године претстављао је Черчил симбол најгореснијег и најнепомирљивијег непријатељства према Бољшевијазма. Као такав био је у Москви најомијабенији политичар у свијету. А од 22. јуна 1941 године све се променило, наврнуло главнички, изненада и нагло. Бивши људи непријатељ претворно се у савезника, вјерног и оданог, рекли би смо чак и полизног, који је покоро протукао и дошао тако далеко да пред забављивом јавношћу прена хвалосије извршено кремљанском диктатуру, оним истом који је све до 22. јуна ове године претстављао — да се послужимо његовим сопственим ријечима — „најодвратнији тирани од када је свијета и вјјека“.

Черчил је навршио скок, какав би већини нормалних људи морао доћи главе. Али он и није нормалан човек: он је британски политичар, и као такав добро обучен у оваквим врстама атлетике; могло би га се назвати „човеком од каучука“, или још боље „од гуме“.

Черчилов „саито мортале“ је успио и одушевљена англосака публика поздравила га је бурним аплаузима. А ни што врјеме више пролази — то одушевљење постаје све слабије, те се може рећи да је до данас већ прилично спласнуло. А зашто? Зато је Англосаци све више увијају да је Черчиловом савезништвом са Стаљином, не доносиће очекивани прерај ратне ситуације у корист англоамерикашког блока, и коштајући Британију огромних количина материјала и бродоваља, доводи ту лонисту земљу у положај слушнице Совјетског Савеза. И стварно, британски управљачи и војни команданти нијесу више у стању да донесу на своју ручку нити једну јединицу важнију одлуку.

Вјерујући у снагу руског оружја и у несаломљивост огромних руских маса, мислили су Британија да у самом почетку против совјетског рата привежу своја полуразваљена и изгубљена кола за по њиховом рачуну моћну руску машинерију, да би на њен рачун и њеном снагом некако извукли себе, неспособни да то сами учине. Међутим њихов је рачун и овај пут био погрешан. Умјесто да се извучу, још су дубље заглибли, брже и сигурније него прије, јер их та руска грдна машинерија, за коју су се ирочевио увјатили, топући и сама, својом снагом вуче за собом на доле, у дубље глиб.

Енглеска је савезништвом са Советима примили на себе тешки јарак, који са сваком даном постаје све више несносан. Бољшевици јути своју крв шестдешетине, али они све упорније захтевају да то и Енглеска чине, пријетићи им нечим страшним, чиме — иако им познато, али по енглеској реакцији отјеловљеној у биједном депском покушају судећи, мора да се ради о нечему што би обавиљо угрозило Велику Британију. Све се некако намеће мисао да се пријетња извукла из станају могућности склапања сепаратног мира са Немцима, или у нечему томе сличном.

Наравно, Дјен није могао да задовољи Стаљина, којему сваки дан ратовања доноси све и ве нове катастрофалне губитке. Стога Кремљ наставља са вршењем притиска, а Енглеска, знајући шта да њих — неуначене на обавиљо борбу — значи она на шта их Русија гјера, поконијички своје своје главе, сто пута приклијајући час када су се повезали са тим безаборним црвеним тиранима. Али — чешање главу те слабо помисли. Совјети их стављају пред страшну алтернативу: или — или!

Одлука је тешка, јер се не зна да од кога води. Зна се само толико јасно, да ни један од та два избора неће довести до краја пута, оној једини који би претстављао логични исход и спас, за оуд холонг британског империја не даје ни ступити.

Р. Миланк

В. И. В.

Сједињене Државе и Француска Африка

ЧУВАЊЕ ЗДРАВЉА

Од самог тренутка потписивања комплексног уговора о примирју, закљученог између Немачке и Француске, показује Рузвелт све веће и веће интересовање за француске колонијалне посjede, како на западној тако и на источној полулоци. Један од главних центара тог његовог интересовања свакако је Африка, на коју је он већ одavno бацио око, што се нарочито тичало Дакара.

Кроз америкашку штампу непрестано пролазе вјести, којима је очигледан циљ увјерити јавност да Немачка сваког тренутка може искористити слабост Вишија, да би од Дакара створила било нову базу за подморне акције у Атлантику, било отворној даску за Бразилију, па према тога за западну хемисферу. Не прође скоро ниједан дан, а да се у листовима Сједињених Држава не спомиње могућност непосредно претстојећег учвршћавања Њемача у Дакару, с чим се доводе у везу фантастичне вјести о појави хиљада Њемача у Мароку и Сенегалуј огромном ратном спремању у Западној Африци, грађењу трансаксарске железнице и т. сл. И из свих тих саопштења и вјести простите редовно један те исти закључак, а то је — да Америка мора предухитрити Њемце и што прије осволити Дакар, како не би допустила дад клуча за Јужни Атлантик у непријатељске руке.

Ако Америка у том правцу још ништа није подухе, а лежи то једино до уарока чисто војне природе — до страха вола да би такав потуха могао имати катастрофалан исход. Само тај страх, и ништа друго, могао је Рузвелта спрјечити да покуша вјести такав напад на француску територију. Али у очекивању повољног часа за такав потуха развила је америкашка дипломатија пуно акцију на територију француске северне, источне и екваторијалне Африке. Америкашки савјетник посланства Мурфи изазвао се од децембра 1940 године на т. зв. инспекционим путовањима у Алжир и Мароку, те стално лети између Вејгановог и Ногесовог Главног стана, у лову за сваки покретом француских генерала. Вашингтон се још увијек нада да ће можда та два генерала, или бар једног од њих, отргнути од Вишија и привући на своју страну.

О љепоти таквога потуха често пишу и говоре без икаквог стида равни америкашки новинари, сенатори, посланци, па чак и министри, истичући да је заиста штета што су сва америкашка настојања у том правцу наишла до сада на неуспјех. Америкашки генерални конзулат у Тангеру има задатак слична Мурфију, а који се састоји у пропанди против Њемачке

и Вишија и политичко-војној шпијунажи у сјеверозападној Африци. При томе је врло значајно да је овој конзулској установи додијељен чак и војни аташе.

У Каабалнци ради америкашки генерални конзулат, са генералним конзулом и тринаест виших чиновника у свом саставу, а са задатком сличним задатку тангерског конзулата. Још јужније налазиома на америкашки конзулат у Дакару, па онда на равна сјеверноамеричка претставништа у Либерији, Фритауну итд. Сједињене Државе су свуд: размјестиле осматрачка, ослушњивачка и пропаторска мјеста која са конзуларном дјелатношћу немају никакве везе. Истроњено су развиле вадухополдне линије које повезују Сјеверну Америку са Западном Африком (са Боламом у Португалској Гвинеји и са Ватхурстом), што се један огранак наставља преко Екваторијалне Африке, служећи за транспортовање ратног материјала, авиона и пилота за египатски фронт и за Блиски Исток.

Будући да се дотични предјели Екваторијалне Африке налазе под Де-Головом контролом, сарађују Америци тако са Де-Головим чиновницима и официра. Та сарадња није се огледала само у чињеници да је генерал Лармина недавно упутио на дар Рузвелту једну дијелу горлу (која је најжалост умрла још прије него што је стигла у Бијелу Кућу), него још више у тајном спремању америкаске војне мисије на челу са пуковником Кенигхемом у Централну Африку. Та мисија стигла је 4 октобра 1941 године у Поен Ноар. У њеном саставу налазио се као претставник државног департамента и бивши секретар америкашког посланства у Паризу Лаурен Тајлор. Радом те мисије одржан је у највећој тајности, али се зна да је циљ био — закључење што је тјеније сарадње са француским ренегатима ради ваједничке дефетистичке акције у Француској Африци и дај војно-политичких припрема за евентуални тренутак посредовања оружјем. Француски ренегати, којима још увијек није довољно проливане крви, и који су спреми да у својој лудачкој игри ставе на коцку опстанак своје оцтине и живот њеног посљедњег сина, радо су се дали ухватити на америкашки љепак, не водећи рачуна о томе да је Америкацима исто тако мало стало до слободе Француске као и до прологоднишег свијега. Бојећи се за сопствену кожу и штедећи је, Сједињене Државе држе у Африци своје најамничке трупе, спремане да их у часу потребе баци на кланују, како би себи њиховим рукама и њиховом крвљу приграбили афричке посјеле Француске.

Мухе нијесу само досадни инсекти већ и врло опасни разносачи заразних болести. Оне почињу на сваку трулеж, на намет, на отворене ране, на плаувачку и т. д. узимајући са ових за себе храну, а гдје се са сигурношћу могу наћи заразне кличе. Заразне кличе које муха прогута или које јој прилије за тијело она може пренијети на сваки предмет додиром самим или пак својим наметом или испљувком. Иако пошту она врло често почиња и на наше тијело и на нашу храну, лако је разумљиво колико несреће она може створити у једном насељу гдје постоји заразног материјала који јој је доступан. Особито цријевне заразне болести муха може лако разнети (трбушни тифус, колеру и среболов).

Треба се дакле чувати тих опасних инсеката и унишатавати их свим могућим средствима, а да би их се могло што лакше унишати треба се упознати са њиховим животом. Мухе легу своја јаја тамо гдје има трулежи, а нарочито воле у ту сарку коњски измет и уопште ђубришта. Због тога у близини штала виде се ројеви муха као се у њима не одржава потребна чистоћа. Али оне легу своја јаја и у свим условима штале а тако исто и у становима око прозора и у сваком закљону гдје рука домаћине не допире. Муха је нарочито активна у току дана, у просторијама гдје има довољно свјетлости, не воли тамну, најрадије почиња на предмете отворене боје, не леги даље од мјеста гдје се налази (500-600 метара), осим ако је пренесе вјетар или неко превозно средство.

Да бисмо онемогућили мухаму пренос заразних болести потребно је: спрјечити их додир са свим овим предметима које може бити извор заразе; спрјечити их да улијећу у станове; спрјечити да почињају на људску храну; спрјечити их разноживање и предузети мјере унишатавања одраслог инсекта.

Спрјечити мухаму да не дођу у додир са заразним материјалом значи не пропустити ништа да изађе из собе болесникаов што није преходно дезинфиковано бар кречом. Никакви отпаици из кухиње, смет и друго не смију се држати у близини станова, јер и на њима мухе налазе храну и мјеста гдје легу јаја (једна муха може током лета да излеже више хиљада младих).

Спрјечити мухаму да улијећу у стан могуће је стављањем металних или платнених мрежа на прозорима и на вратима а осим тога заравичањем просторија, јер оне преимају најрадије на великој свјетлости.

Спрјечити мухаму да почивају на људску храну могуће је држањем хране у ормарима са металним или платненим мрежама. То треба да примењују не само добре домаћице, чије знање, умјешност и животну редност толико важности у животу уопште а у одржавању здравља особито, већ то треба да свакодневно примјењују сви продаваоци животних намирница, месари, пекари, мљекари итд., чја је роба имати то већу вредност што је локал чистији и што је роба заштитљена од муха, наравно међу кушима који повнају важност чистоће и који знају што су заразне болести. А када би то знала већина купаца, била би врло лако ствар привољети продаваоца на примјењавање наведених мјера, т. ј. када купци не би узимали робу осим из чистих локала и робу заштитљену од муха.

Спрјечити мухаму да се равномерно јављају могуће је унишатавањем мјеста гдје оне легу јаја, а то ће се постћи безвременним отклањањем из домаћинства отпака сваке врсте (обичај спаливања смета у прољеће јесте хигијенска мјера отклањања нечистоће) или дјеловањем хемиских дезинфекционих средстава на ларве муха. Постоје раана хемиска средства која су у организованој барби противу муха (Америка, Италија) дала одличних резултата, а гдје је та борба свршена

као борба противу заразних болести и у којој борби узимају удиола високи државни функционери, дневна и периднична штампа, сви у једном циљу, да се спрјечи ширење заразних болести.

Али, најмоћније средство унишатавања муха јесте чистоћа. Кућа, дворница, штала, затим јавни локали, месарице, клоазине, тржишта и др. треба да се одржавају у највећој чистоћи. Муха не трпи чистоћу; само привањитина и трулеж омогућава њено разноживање, и што је више ових то ће и муха бити више а са тиме и заразних болести.

Свако се глади кад види муху гдје пада на руку и тјера је; искористите тај уробени осећај гађења према мухи и унишатавајте их свуда као непријатеље вашег здравља, јер је болест лакше спрјечити него лијечити

Др. М. П. Г.

НАРОДНО ГОСПОДАРСТВО

Поступак са винским посујем у равним случајевима

Вина радо примажу стране укусе и мирисе; зато мора бити појасе, у коме се похранивају, безупишно чисто и здраво. За одржање суја у исправном стању имаде извјесних поступака за равне случајеве, које поступке треба примјењивати. Тако исто у случајевима када се употребљава нова бурад, буррад од црног вина за бијело вино, буррад од ракије за похранивање вина.

Поступак са новом бурадом. Нова се бурад мора да пуњење са винског, а затим од природи, ако није већ од ирањивача у ту сарку припремљено. У хрватском црвету нове бурради има равне материје, које би прешле у вино и дале му непријатан укус по татини и мрку боју. Поступак иде за тим, да се ова, аину штетне материје отстране.

Поступа се редом овако: Испира се буре хладном раствору сумпорне киселине (10 гр. киселине на 10 л. воде) кроз 2 до 6 дана. Измуживање са хладном водом више дана и више пута, све док вода не буде без боје, мириса и укуса.

Поступак је пуно једноставнији у случају да се има апарат за производњу пенаре. Буре се испирају руном врањем, окрвеном на више сва докле, докле почне изсувати вода без укуса, боје и мириса. Затим се буре више пута добро испере хладном водом.

Припремљено буре пун се прво са мање вриједним вином, још боље широм, да иста у њему проније, те се тако у бурету створи скрама од винског камена, која ће спрјечавати, да вино из дужника извлачи шкољеве материје. У ново се буре нишопшто не смије метати свијези вински ком у сарку провријењавање.

Употреба бурради од црног за бијело вино. Ако дође до тога, да се буре од црног вина употребити за бијело, то се мора преходно уклоити боја, која је продрла у поре дрвета. Уме се на 100 л. запремине бурета 10 л. кључале воде, којој се дода 1 сока киселине, усна у бурет и ваља до ¼ сата, пошто се бурет испира чистом водом, те на то запари са 2% раствором соли. Поступак се повтава докле, докле послје испирања не излази потпуно чиста вода без боје.

Буррад од ракије се прије пуњења са вином мора такођеј прописно очистити, јер иначе би вино наувукао мирис и укус ракије и постало неугодно трбиљиво. Чисти се овако: На сваки 100 л. запремине бурета уме се 3 л вреле воде у којој се раствори 100 гр хиперманганата. Тај се врели раствор сипа у буре и оставља у њему 10 сати, ваљајући до та вријеме бурет неколико пута. Затим се раствор ивучу, буре испира врелом водом, а нату сипа в сваких 100 л. запремине по 1 л. мје шавине од 1 дијела сумпорно-киселог креча и 4 дијела воде. Буре се ваља неколико сати, да креч обложи све унутрашње стјене бурета; послје тога се буре испере хладном водом.

Ивк. Н. В.

ПОДЛИСТАК

Оболио сам...

Оболио сам! Исто онако као што оболи сваки други човјек ове земљине куле. Спонала ме врџица и послјие једне доње седмине узалудне огорчене борбе сурвала ме у кревет. Љекари су ме кроз то вријеме прегледали, вадили ми крв, правили сваковрсне анализе и закључили тачно о чему се...

А! оставите, ви, господо љекари, та испитивања! Чаршија све зна, па и болест која ме мори!

Сретнем једнога па ме пита: шта ти је?
— Температура.
— Болова?
— Никаких.

Е, онда је теби иста ствар као и мени прије три године. Температура, па температура и ништа друго. Легу на пмо три пут дневно топло вино и кров двадесет дана све прошло.

Сретнем другота: исти упити, исти одговори.
— Теби је сигурно иста болест као што је имао мој пријатељ у маљу мјесецу. Уболо га нешто па му скочила

температура. Све то трајало пет дана па прошло као да ништа ни било није.

- Хвала!
- Стиснем рамена па даље!
- Шта је теби да си тако смршао?
- Обољео сам.
- Шта ти је?
- Не знам.
- А љекари?
- Лијече ме, боже!
- Остави ти њих па узми липовог чаја, даје аспирина, а сутра у јутро дову рицинуса. Видјећеш да ће ти све проћи као и моме сину лајске године у ово доба.
- Добро, хвала!

И то се продужило тако дуго док нисам нестао из циркулације. Али из тих савјета избио је и један логичан закључак: својет свим љекарима да затворе својет амбуланте. Чаршија лијечи сваку болест, а најбоље живане, јер се човјек мора да сувадри и да прогута свакије савјете, па и овај:

— Кад је тако, теби је сигурно менингитис. И ја сам имао идентичне симптоме. Знаш од менингитиса се или умире или побивају. Ја сам је имао!

— Хвала и теби, друже!

Ђино

ДНЕВНЕ ВИЈЕСТИ

Отгушени

У Подгорици: Бајић Владислав, сучленик гимназије; Поповић Марија, сучленик гимназије.

У Колашину: Стојкић Миљковић, сучленик гимназије.

На Цетињу: Филиповић Сава, учитељ у Косярима; Мартиновић Драго, типограф-дневничар Државне штампарије; Михаљевић Сава, учитељ у Грацима; Јанковић Данила, учитељица на Рајци; Перуновић Филип, званичник-дневничар I дирекције; Божовић Стоја, званичник-дневничар I дирекције; Вукчевић Томо, чиновнички приправник I дирекције; Шабан Јован, службеник дирекције; Бановић Војислав, званичник-дневничар V дирекције.

Премјештени

У Плевља: Вујановић Ристо, службеник царинарнице у Подгорици;

У Подгорици: Павовић Томица, професор гимназије у Подгорици; У Трговању академици: Вучић Драгиша, секретар гимназије у Плевљама, за секретара Трговачке академије

Татар Петар, учитељ у Горњем Цетињу (Цетиње) у Нишкџи (по молби).

На Цетиње: Бијељи Радојко, званичник-дневничар царинарнице у Подгорици; на Негуша, унапријеђен; Лубарда Мило, служитељ званичничке царинарнице у Подгорици; у Будви, унапријеђен за званичника дневничара; Мелендић Милосав, из Трговачке академије у Подгорици, за професора гимназије.

Престаје им служба

У Берама: Ракоњић Милошу, професору гимназије; Милоновић Радомиљ, службеник женске занатске школе.

У Прибоју: Молиар Павлу, учитељу; Јакшић Сава, учитељу; Шишаковић Радојкић, учитељу.

На Цетињу: Кршићу Гојку, званичнику-дневничару VI дирекције; Мирославу Петру.

Примљени у привремену службу

На Цетињу: Врбица М. Зорка, за учитељицу на Негуша; Пејовић Никола, за хонорарног средског љекара на Ријци.

У Бари: Драговић Драгиша, за учитеља у Глухом Долу.

Уважена оставка

на Цетињу: Букчић Милена, апотекарница болнице „Данило I“.

Постављени

У Прибоју: Караџић Анђелка, за учитељицу у Милијешу; Илић Милица, за учитељицу у Бани; Караџић Јулијана, за учитељицу у Бани.

У Плевљу: Бурић Душан, за пољопривредног референта при средском наредству; Вучеровић Маруша, за званичника дневничара — болничарку болнице.

У Подгорици: Влаховић др. Војислав, за чиновника приправника при фабрици Суваца.

На Цетињу: Мугоша Душан, за председника финансијске страже у Петровцу; Лубарда Јован, за служитеља царинарнице у Будви; Ковачевић Душан, за званичника прегледника финансијске страже у Будви.

Рад на државном шематизму

За систематизацију мјеста у појединим струкама државне управе и за успоредивање особља именована је специјална комисија коју чине: шеф кабинета за координацију као председник, а као чланови: официри или италијански функционери и црногорски директори I и III дирекције и оне о којој се расправља. Секретар комисије је официр или италијански функционер I дирекције.

Продужена привремена служба

Радошевићу Петру, директору пољопривредне школе „Тополица“ у Подгорици.

ИТАЈТЕ И ШИРИТЕ

„ГЛАС ЦРНОГОРИЦА“

СПОРТ

Недељна утакмица на Војном стадиону „Квартјер Бенеерале“ — „Бенио“ 2:2 (2:0)

Сваке недеље имамо прилике да на Војном стадиону на Цетињу гледамо утакмице између војних и цивилних спортиста, или пак изабор од војних и изабор од цивилних спортиста тимова. Ове недеље цетињски играчи играли су у Бари на игралишту барског с. р. „Дрвојевица“ са истим тимом, а одиграли су на Војном стадиону дана 27. септембра одиграли су пријатељску утакмицу спортиста војних тимова „Перуђа“ са Цетињем. „Квартјер Бенеерале“ са „Бенио“ са Цетињем.

Испит топао сученим дам проваука је на Стадиону велику публику: војску и грађанство. Игра је била врло лијепа и занимљива. Већ у самој почетку могло се примјетити да су пред нама професионални клубови, да стара ривала. Голима су сјајно брзином, док су играчи били еластични и неуморни, тако да је игра била врло цијело вријеме у борбеној форми. Навијачи од стране војске било је врло јако, као још никада на овом Стадиону.

Игра је почела великом хитрошћу и оштрином. У првом полувремену „Квартјер Бенеерале“ био је срећнији и волио је са 2:0. Друго полувреме изоставило је још оштрина тежином. У њему је био срећнији „Бенио“, који је изједначио са 2:2.

Занимљиво је да црно је у I полуврремену водио I, а у другом II клуб, а са истим резултатом.

Судија је сувако врло добро и прецизно. На крају утакмице, ш. р. Пропаганда из реда Губернаторства честито је играчима за сјајну игру, подијеливши им награде. В

ОГЛАС

ЈАДРАНСКО-ПОДУНАВСКА БАНКА

Полујужница у Котору — у ликвидацији

Комесар ликвидатор Полујужнице Јадранско-Поднонавске Банке у Котору ставља заинтересованима на знање:

Почевши од 7 септембра т. г. почеће се са исплатом једног првог obroка равдиобног оних вјеровницама ове ликвидације, који су пријавили своје вјеровничке правне наслове, на начин прописан у првој објавијести о ликвидацији обједојаченој на дан 18 марта о. г. Исплата поменутог равдиобног obroка вршиће се у висини од 60% на сва обина потраживања, а у висини од 100% за сва привилегована потраживања, која су била редовито пријављена и призната.

Исплате ће се вршити на шалтерима Банке ди Рома — Филијала у Котору — у сва радне дане од 9 до 12.30 часова.

Котор, 3 септембра 1942. ХХ.

3-3 Комесар ликвидатор Др. ЕРНАТО КАРЛИНИ

КОЊАК најбољи САРТ једини овлашћени претставник за Црну Гору Твртка Марио Берсели - Цетиње 10-10

РАДИО-ЦЕТИЊЕ ГЛАС ДУЖИНА 218 м. РАВНО ИЗВИ КИЛОЦИКЛА Прогорског радиофонијског станица преноси свакодневно следеће програме: Од 12.30 до 13.30 часова: Музички програм; Од 13 до 13.15 часова: Врхача тачнога вјремена и дневних временских вјештача; Од 13.15 до 13.30 часова: Дневни на српскохрватском језику; У 13 часова дневни на српскохрватском језику, са обавештајима сави Трговачког Палата и савремена политичка коментарија; Од 13.30 до 20 часова: Музички програм; Од 20 до 20.30 часова: Дневни на српскохрватском језику; Од 20.30 до 21.30 часова: Музички програм; Од 21.30 до 23 часова: Музички програм; У суботу, у 13.15 часова: Радио-новине; У недељу, у 12.30 часова: Дневни на српском језику; У недељу, у 13.15 часова: Новост на језику; У недељу, у 12.30 часова: Спортске вјеште (преноси) — Радна

Мудре изреке Диоен најбољему Спезијату, који је био сакан у обоје моту, да сам себи одиже живица. На то му овај одговори: „Наш живиш најје и коланда, моту и сакан.“ По Стојељу (око 500 по Нр.)

МАЛИ ОГЛАСИ

Моје матурско свједочанство подгоричке гимназије од 1939/40 године број 35 изгубила сам, те га овак оглашавам за неважеће.

Сладојка Вукановић студент права

2-3 Подгорица, Паркова ул. бр. 14 Италију се под крилом двије собе и кузине у приземљу, а продаје се комплета трпезарије. Обрати се на адресу: Под Граничном број 6 — Цетиње.

Моју личну легитимацију издату ми од стране општине цетињске под бројем 4793 изгубио сам, те је овак оглашавам за неважећу.

3-3 Бранко Б. Маршиновић из Д. Бољика

Изгубио сам личну легитимацију издату од Градског поглаварства на Цетињу под бројем: и. 2876, те је овак оглашавам за неважећу.

3-3 Павлија Малковић Цетиње

ОГЛАС

Своје свједочанство о савршеном II разреду, као и своје сестре Вукосаве I подгоричке гимназије из 1941 године изгубио сам, те х овим оглашавам за неважеће.

3-3 Миломир Вукановић Подгорица Р. Гаши

ТВРТКА МАРИО БЕРСЕЛИ ИСХРАНА, ОДЈЕТА, ВИНА, ЛИКЕРИ ИСХРАНА, ОДЈЕТА, ВИНА, ЛИКЕРИ ИСКЛУЧНИ ПРЕТСТАВИНИК ЧУВЕНЕ САРТИЈЕВИЋ ПЕПЕРА У БОЉОМ 10-10

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ Приликом смрти нашег непрежељеног мужа, оца, брата и стрица АНТА Ј. ВУЧУРОВИЋА црногорског барјактара и хер. усташа — Нишкџић који се након кратког боловања пресели у вјечност 6 јула т. г. у 84-ој години живота. Не можемо пропустити да и овим путем не изјавимо нашу најпоштливију благодарност грађанима парошије Нишкџића, који су искрено ожалели и до вјечне куће испратили.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ Приликом смрти нашег драгог и никад непрежељеног оца, свекара, дједа итд. ЈАКОВА СТОЈКОВИЋА — резерв. капетана — који напредно премину 3 св. мј. у 83 години живота. Указана нам је велика благодат од стране милостивог божјег притељца, кумова и позанимача из Лаквица, Прља, Турново, Славојева, Копитра, Јастреба, Косиња, Јељека, Сига, Густава Мартиновића, Гостила Бравојевића, Гојмич Мартиновића и Доњих Мартиновића, који у овак великом броју дођоше да поклоњена оже и до нејаче куће испрате, да сматрамо за дужност да им се овим путем најсрднички захваљујемо.

Тачкоје смо захвалили г. Крсту Панчићу, свештенику на извршеном опелу као и др. Панићу који је одмах дошао и покушао да поклоњена спасе од смрти.

Благодари смо г.г. команданту II Цетињског батаљона капетану Јакову Јововићу, помоћнику команданта капетану Петру Бурановићу и команданту чете капетану Ивану Мишићу, који сакраме присуствоваше на челу са музиком и почастином четом, која је поклоњени одала посљедње војачке почасти.

Много смо захвалили г.г. Воју Јањевићу, судији, Ристу Радовићу, пензионеру и Лабуду Пеовићу, војном чиновнику, који се са поштом опростисе од великог дијавија тогорица.

Посебно смо захвалили браћи Димосевићима који нам се приликом смрти и сакраме најбоље при руци и стално указиваху браћу појачу.

Благодаримо и свама оним пријатељима и познаницима који нису још присуствоваће сакраме, па нам лично, писмено или на којем путем саучешије изјавише и тиме тугу ублажише.

Мартинић, 15 IX-1942. О ж а л о ш њ е н и: сиво: ЛАКА, ПЕТАР, ВУКО, школ, назорник, ПЕРО, професор; сваж: ЛИНЦИЈА, РУЖАК, МИЛИЦИЈА, учитељица, ПЕРА, професор и остала црногорска породица.

Последње вијести са разних бојишта

Сукоб између г. Рузвелта и Америчког конгреса

Јевреји се слабо одазивају енглеском војном позиву

ИТАЛИЈАНСКИ БИЛТЕН БРОЈ 857
ОД 28 СЕПТЕМБРА 1942-XX

Главни стан италијанских наоружаних снага јавља:

На централном сектору фронта Ел Аламеина јака обострана артиљеријска палба.

У једном ваздушном сукобу обори је 1 непријатељски бомбардер. Британски су авиони јуно напали варош Бенгази, оштетивши неколико приватних кућа и ранивши 11 цивилних особа.

Над Малтом њемачки ловци оборили су 1 „Смитфајер“.

Једна наша подморница није се повратила својој бази. Већи дио посаде био је спасен а породице погинулих обавијештене.

Сукоб између претседника Рузвелта и Америчког конгреса

Житњичке спекулације са законом о цијенама

Лондонски дописник листа „Свенска Дагбладет“ пише 25. окт. м. да је дошло до сукоба између Рузвелта и Америчког конгреса у вези са мјерама што се морају примјенити у сврху спречавања инфлације. Сам претседник изјавио је прије извјесног времена да ће, у случају ако конгрес не буде израдио закон за осигурање стабилности цијена, он сам издати по потребна наређења, користећи се са ванредном моћи. Законски предлог који је претставнички дом прихватио у сриједу на вече и који треба да буде одобрен од Сената садржи толико изузетака да се може предвидјети да ће он само погодovati инфлацију умјесто да је спречи. У Вашингтону су увјерени да ће претседник уложити свој вето против овог законског нацрта. Очекује се стога опасни сукоб између законодавних и извршних власти, чије се последице не могу предвидјети.

У свим крајевима Сједињених Држава почине од 1 октобра рационарање бензина. Доји се могућим да ће бити извршена такође и реквизиција свих гумених обруча што припадају приватним особама, будући да се на други начин не може докочити окупациони гуме потребне за војску. У свему ће бити набављено из саобраћаја 27 милиона аутомобила.

Напади на шведску пријестоницу

У вези са надлећањем Шведске од стране енглеске авиације у ноћи на 25 септембар, јавља Министарство спољних послова, да је штокхолмска влада предала у Лондону свој оштри протест. Бојна команда наредила је да своје стране да јој појачају страже.

Током безусловних напада, војно безначајних, уперених против града Осло, оборили су њемачки ловци 3 од укупно 4 нападачка британска бомбардера.

Чилеанска влада не намјерава да успостави трговачки однос са Совјетском Русијом

Претседник републике Чиле изјавио је 27. окт. м. да влада у Сантјагу не предвиђа успостављање трговачких односа са Русијом.

Чилеанска влада намјерава да настави радове на изграђивању жељезничке пруге преко андских брских ланаца, у сврху појачања међународне размијене између Тихог и Атлантског Океана.

Тешке ријечи падају тоном тродневне дебате у индијском Државном савјету у Новим Делхијама

ДАЉИЈА ПРОГЛАЊАЊА

Дебата о политичкој ситуацији, која је трајала три дана, завршила се 25. окт. м. у Државном савјету у Новим Делхијама. У једној интерпелацији једне групе савјетника захтијевало је претставник уредних северних провинција да се изврши истрага о средствима примјениеним од стране управних власти за гушење побуњеничког покрета, а које се дословно називају: „злочинима почињеним у име јавног реда“. Поткралева влада опоменути је због подузетих мјера и због пропаганде против Гандија. Интерпелација се свршала захтевом да се сва власт пренесе на Индије.

Док то појединци захтијевају, полиција и трупе су отворили у Бомбају ватру на једну студентску поворку, која је кренула према једном затвору да ослободи неколико родољуба. Убијена су два студента, а два су тешко рањена. Патроле састављене од агента објавља варош. Једна група студената демонстративно напала је једну полициску станицу. Рањено је неколико агента. Демонстранти су продрли у неколико енглеских радња и уапали их. У околини Калкуте пресјечене су телефонске линије. Саобраћај на многим жељезничким пругама укинут је услед тешких оштећења апарата за сигнализацију. Селачке масе запалиле су зграде чији су сопственици Енглези.

Цинизам совјетске војне команде

Безочни цинизам болшевичких команданата види се у једном чланку објављеном у војном органу „Краснаја Звезда“, из којег се види сва драматичност борбе што се води у сталинградским улицама. Комunistички лист пише да се такође и у потпуно разореном граду може још водити борба. Нормални живот је наравно престао, али је управо овим олакшаним задатка браниоца, будући да рушевине представљају за њих драгоцене савезнике. Саака разорења зграда мора се претворити у утврду са које се може несметано наставити палба. Такође и међу најстрашнијим рушевинама па чак и под кином бомби не смије се напустити одбрана. Сада се битка развија у настаненом центру — признаје болшевички војни орган — и тврђава је претворена у толико малих утврда да њима нема броја. Свака зграда је постала огњиште отпора на које се ослањају ватрена оружја свих калибра.

Напађани објашњавају узроне дијелног пораза

Команда канадских трупа објавила је саопштење о узрочним разара претрпеном код Диепа. Многобројне критике укључују на недостатак координације између команди, која потиже услед астарелности система. Добар исход искривања зависно је само од једног чиниоца — изненађења, и ниједна одредаба није била предвиђена за случај ако то изненађење буде изостало. Ово објашњава тако поразан резултат и зато је канадски пук морао да претрпи тако страшне губитке.

Неочејвено злостављање интернираних Јапанаца у Сједињеним Државама

Потпретседник јанапског информационог уреда дао је саопштења о злостављању интернираних Јапанаца у Сједињеним Државама. Споменути је смрт једног старог јанапског љекара наставног у Калифорнији, до које је дошло услед суровог злостављања. Жена му је погинула. Сем тога и многи Јапанаца затворени и лишени свјетлости у року од двије недеље, 13 од њих бачено је у једну ћелију доловну једва за двије особе, и остављени су без никаквих средстава. Неки од њих умрли су од угушења. Надале је изјавио да је преко радија позвао Сједињене Државе да њихове власти обрате пажњу на тај проблем и да престају са нехуманим поступцима против Јапанаца.

Шпанија рјешена да свим снагама брани национално јединство

Објављено је званично саопштење о важном сједници Министарског савјета одржаној под претседништвом генерала Франка. На тој сједници потврдио је Министарски савјет Шпаније поново ону оријентацију које се та земља придржаваља на међународном пољу за последњих 6 година, и то у духу противкомunistичког крсташког рата и тијесног пријатељства Шпаније са Португалијом и историске солидарности са земљама Шпанске Америке. На војном пољу наставља се појачавање, побољшавање и припремање. На унутрашњем пољу одлучила је влада у вези са скорашњим догађајима да одржи духовно јединство свих Шпанаца и да им наметне најстрожију дисциплину и поштовање закона. Сваки покушај агитације у смислу цијепања тог јединства биће неуможљиво угушен.

Јапан изграђује моћну авијацију

У вези са даном ваздухопловства прослављеног у цијелој Јапану истакао је Министар саобраћаја Јапанског Царства да је млада јапанска авијација за кратко вријеме учинила велики напредак захваљујући не само надмоћности сретава него и савршеној спремности особља. Министар је завршио говор изјавивши да на супрот англосаксим програмима освјете због пораза претрпјеног од стране Јапана стоји чврста воља Јапана да створи све моћнију авијацију вјерну својим традицијама ради напада и уништења оно не јачег непријатеља.

Ни Јевреји се не одазивају британској регрутацији

Сазнаје се на Палестине да је претседник комитета за регрутацију Јеврејских војника објавио комунике у којег се види да је током мјесец јуна, јула и августа регрутовано 3.796 Јеврејских војника. Британско министарство рата предвидјело је за ову регрутацију минимум од 10 000 особа.

Неуспјех совјетофилиских манифестација у Сирији

Низ совјетофилиских манифестација које су организоване у Дамаску, потпуно је пропао услед крајње неинтересованости од стране становништва. На објекти дошли су само говорници који су напали на сувишно да једна другоме држе говоре.

Лондон се жути на Халифаса

Лорд Халифакс одржао је прерада говор испушен свима Американцима. Оно што је најинтересантније у том говору, јесте признана компактност и одушевљена која показују народи Осовине у овој борби којом побједоносне воде. Лорд Халифакс посвјетовао је да се покљони више вјере религији. Зато он предлаже ре-активирати вриједност хришћанства. Енглеска штампа је скоро хутке прешла преко тог говора. Листови „Тармс“ и „Дејли Телеграф“ пишу у својим изводним чланцима да је Халифакс такође и својим последњим неразобитним говором задовољава нове потешкоће.

КРАТКЕ ВИЈЕСТИ

ИЗ ИНОСТРАНСТВА

— Злочничко банде врше разбојничка током заручања у Јужноафричком граду Дурбану. Морнари, који се неку шетњу изградских улица, изврше су крвави напади. Све власти држе да је ситуација врло озбиљна.

— Сазнаје се из Лондона да је у Енглеску поново изостао цијен хљеба. Требаће за један сљењено је на 35 грама, што значи претставља веома мало, узмалући у обзир да су Енглези вјешити потрошили овог пак Штро се тече јако, њихова потрошња је отворила на два комада мјесечно, што су савјетски вријеме трошила по 15 на мјесечно. Лист „Финансиал Трибун“ јавља да се према новом цијену хљеба, који је одлучио вјешити окупациони сирова и измијерити у фундима. Електрична струја оловно је сљењено. Сем тога сазнаје се о покушој меса. Релизијски лист да је цијен хљеба се сваког дана повећава вагови пуну меса за Сједињене Државе изазвала велико негодовање.

— Претседник министарског савјета јапанске императорске војске Чиџи Веи изјавио је 26. окт. м. са три Јапанаца директно изастваника. Помоћни министар за авијацију изјавио је да је тај разговор био врло интересантан и да је имао утицај на будућност Источне Азије и чужничког Кијева.

— Извоз наука из Егзата укључује је једна велика криза тојакже. У међувремену је укупно извоз ограничења паучује од 50%. Још више отежава ситуацију велико вољно пристављае напрате из Чилеа, што доводи да се паучује под претворе терене потешкоће за другу културу.

— Њемачки амбасадор предао је потписану сједничку франциске коворе и корпорација Јанкелу Њемачког Орла у знак признавања да његова виста на пољу развијања италијанско-њемачке сарадње.

— Од 12 енглеских апарата шуку су у Бресту покушали да бомбардују окуповану франциску вилу уз помоћ авиона. Сви су били оборили или од стране ловца или од стране противавијачке артиљерије. Неколико британских пилота успјели су се спасити из додобраво а били су заробљени.